KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Warszawa, 12 sierpnia 2026 r.

Opinia Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych dotycząca art. 338 ust.1 i 3 projektu ustawy Prawo własności przemysłowej

1. Przedmiot opinii

Przedmiotem niniejszej opinii jest ocena rozwiązań przyjętych w art. 338 ust.1 i 3 zawartego w projekcie ustawy Prawo własności przemysłowej z dnia 29 czerwca 2026 r. (Projekt) w zakresie, w jakim przepis ten pozwala na wnoszenie opłat za utrzymanie ochrony i składanie wniosków o wpis w sprawach dotyczących patentów, wzorów użytkowych i topografii układów scalonych innym niż rzecznicy patentowi profesjonalnym pełnomocnikom (radcom prawnym/adwokatom).

Niniejsza opinia nie analizuje zakresu przymusu posiadania pełnomocnika dla podmiotów pochodzących z państw trzecich.

2. Projekt ustawy Prawo własności przemysłowej – proponowane rozwiązanie

Art. 338 ust.1 i 3 Projektu rozstrzyga, kto może być pełnomocnikiem w postępowaniu zgłoszeniowym oraz wykonywać czynności w zakresie utrzymania udzielonych już praw, a także składać wnioski o charakterze formalnym, związanym z wpisami w rejestrach, prowadzonych przez Urząd Patentowy RP (UPRP). Przepis ten znajduje się w Tytule III „Przepisy ogólne o postępowaniu przed Urzędem Patentowym".

Art. 338 Projektu ma następujące brzmienie:

Art. 338. 1. Pełnomocnikiem strony w postępowaniu przed Urzędem Patentowym w sprawach dotyczących dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków, produktów leczniczych oraz środków ochrony roślin, wzorów użytkowych lub topografii, może być rzecznik patentowy lub osoba świadcząca usługi transgraniczne w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2026 r. poz. 778).

2. Pełnomocnikiem strony w postępowaniu przed Urzędem Patentowym w sprawach dotyczących dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń znaków towarowych i wzorów przemysłowych oraz w sprawach związanych z rozpatrywaniem wniosków o rejestrację oznaczeń geograficznych produktów rzemieślniczych i przemysłowych, może być rzecznik

patentowy, adwokat, radca prawny lub osoba świadcząca usługi transgraniczne, o której mowa w ust. 1.

3. Pełnomocnikiem strony w postępowaniu przed Urzędem Patentowym w sprawach dotyczących utrzymywania ochrony praw wyłącznych oraz w postępowaniu w sprawie dokonywania wpisów w rejestrach prowadzonych przez Urząd Patentowy, może być rzecznik patentowy, adwokat, radca prawny lub osoba świadcząca usługi transgraniczne, o której mowa w ust. 1.

4. Pełnomocnikiem osoby fizycznej może być również współuprawniony, a także rodzice, małżonek, rodzeństwo, zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.

5. Osoby zagraniczne, w sprawach, o których mowa w ust. 1 - 3, mogą działać tylko za pośrednictwem odpowiednio rzecznika patentowego, adwokata, radcy prawnego lub osoby świadczącej usługi transgraniczne w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych. Obowiązek ten nie dotyczy osób mających miejsce zamieszkania lub siedzibę na obszarze Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej.

6. W przypadku wniesienia pisma lub opłaty przez osobę mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę poza obszarem Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, która nie ustanowiła pełnomocnika, Urząd Patentowy wzywa ją, pod rygorem pozostawienia pisma bez rozpoznania albo zaniechania żądanej czynności, do ustanowienia pełnomocnika w wyznaczonym terminie.

W stosunku do ustawy obecnie obowiązującej proponowany art. 338 ust.1 i 3 Projektu przewidują znaczącą zmianę polegającą na rozdzieleniu postępowania zgłoszeniowego od czynności związanych z utrzymywaniem ochrony oraz dokonywaniem wpisów w rejestrach prowadzonych przez UPRP.

Czynności związane z dokonywaniem wpisów w rejestrach prowadzonych przez UPRP, w obecnym brzmieniu ustawy Prawo własności przemysłowej, nie były zasadniczo wyodrębnione. Być może ustawodawca chciał wyodrębnić takie czynności, bowiem art. 236 ustawy Prawo własności przemysłowej umieszczono w Tytule VI zatytułowanym: „Strona, pełnomocnicy, terminy, dokonywanie zgłoszeń, prowadzenie korespondencji, środki zaskarżenia oraz informacje o zgłoszeniu w **postępowaniu zgłoszeniowym i rejestrowym**". Ustawa Prawo własności przemysłowej nie definiowała pojęcia postępowania rejestrowego i odwoływała się do niego tylko w art.251 ust.2. Z kolei brzmienie tego przepisu sugerowałoby jednak, że chodzi o dalszy etap postępowania, toczącego się w związku ze zgłoszeniem danego dobra niematerialnego do ochrony[1]. Przyjmowano, aczkolwiek nie znajdowało to

[1] Art. 251 ust.2 ustawy Prawo własności przemysłowej stanowi jak następuje: Po upływie terminów zastrzeżonych dla nieujawniania informacji o zgłoszeniach, o których mowa w ust. 1, Urząd Patentowy może na

szczególnego uzasadnienia w literalnym znaczeniu pojęcia „utrzymanie ochrony", że wpisy w regestrach i związane z mini wnioski są to właśnie czynności, powiązane z utrzymaniem ochrony.

Rozdzielenie fazy zgłoszeniowej oraz czynności związanych z utrzymywaniem ochrony oraz wpisami w rejestrach należy ocenić jako krok w dobrym kierunku, czyniący bardziej przejrzystym poszczególne fazy postępowania przed UPRP i czynności o charakterze administracyjnym i formalno-technicznym, niestanowiące w istocie odrębnego typu postępowania. Jednocześnie dokonane przez projektodawcę rozdzielenie postępowania zgłoszeniowego oraz czynności związanych z utrzymywaniem ochrony i dokonywaniem wpisów w rejestrach, zgodnie z Projektem, pociąga za sobą, w stosunku do obecnego stanu prawnego, zmianę w odniesieniu do kręgu podmiotów, które mogą być pełnomocnikami dla czynności utrzymywania ochrony i dokonywania wpisów w rejestrach. Również tę zmianę należy oceniać pozytywnie biorąc pod uwagę interes podmiotów uprawnionych polegający na rozszerzeniu swobody w wyborze pełnomocnika dokonującego tych czynności. Jednocześnie już w tym miejscu należy zaznaczyć, że ani charakter tych czynności ani sposób ich dokonywania nie wymagają wiedzy bądź predyspozycji, których nie posiadaliby prawnicy wykonujący zawód radcy prawnego bądź adwokata.

3. Postępowania i czynności związane z prawem wyłącznym począwszy od zgłoszenia dobra niematerialnego w UPRP

Aby zrozumieć istotę dokonanej zmiany należy wskazać, że w trakcie ochrony dóbr niematerialnych prawami wyłącznymi własności przemysłowej, udzielanymi przez UPRP oraz obowiązującymi na terenie Polski i podlegającymi jurysdykcji UPRP (patent europejski), których dotyczy projektowana zmiana (wynalazek, wzór użytkowy, topografia układu scalonego), można wyodrębnić pewne fazy, charakteryzujące się podejmowaniem przed UPRP różnych czynności.

Faza I to dokonanie zgłoszenia i postępowanie, kończące się wydaniem decyzji administracyjnych, które w dużym uproszczeniu można podzielić na decyzje o udzieleniu ochrony lub odmowie udzielenia ochrony. Zasady postępowania toczącego się w związku ze zgłoszeniem danego dobra niematerialnego określa ustawa Prawo własności przemysłowej. W kwestiach nieuregulowanych zastosowanie mają przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. W tej fazie w odniesieniu do wynalazków, wzorów użytkowych sprawdza się wymogi formalne i materialne zgłoszenia, zaś w przypadku topografii układów scalonych sprawdza się w postępowaniu istnienie przesłanek formalnych. Przygotowanie dokumentacji zgłoszeniowej, zwłaszcza w przypadku patentów, często wymaga wiedzy technicznej z określonej dziedziny, np. biotechnologii czy farmakologii, związanej z rozwiązaniem zgłaszanym do ochrony. Wynalazki podlegające opatentowaniu z definicji są przecież rozwiązaniami o charakterze technicznym, które muszą być przedstawione w bardzo

wniosek osoby, która ma w tym interes prawny, udostępnić jej dokumenty zawarte w aktach zgłoszenia, a także dokumenty dołączone do tych akt w toku postępowania rejestrowego.

specyficzny sposób. Zwłaszcza w odniesieniu do tzw. opisu patentowego prawo wymaga spełnienia wielu wymagań, które mają służyć właściwemu przedstawieniu danego rozwiązania i zapewnieniu adekwatnego zakresu ochrony. Nie ma wątpliwości, że wymogi stawiane zgłoszeniom są bardzo swoiste i pomoc w tym zakresie zgłaszającym, zwłaszcza wynalazcom – poprzez ustanowienie profesjonalnego pełnomocnika - często jest potrzebna. Należy jednak wskazać, że są zgłaszający, którzy nie korzystają z usług pełnomocnika i sami dokonują stosownego zgłoszenia, a UPRP dokonuje rejestracji. Podkreślić należy, że eksperci UPRP odgrywają istotną rolę w całym postepowaniu , bowiem wskazują np. braki czy uchybienia w składanej dokumentacji. Generalnie w przypadku podmiotów mających miejsce zamieszkania w Polsce lub EOG lub Konfederacji Szwajcarskiej nie ma przymusu ustanowienia pełnomocnika. Obowiązek działania przez pełnomocnika dotyczy zgłaszających pochodzących z państw trzecich. Dodatkowo prawo przewiduje również, że pełnomocnikami zgłaszającego będącego osobą fizyczną w postępowaniu przed UPRP mogą być osoby, nie mające żadnego przygotowania, a więc współuprawniony, a także rodzice, małżonek, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.

Zgłoszenie patentu europejskiego może być dokonane za pośrednictwem UPRP. Jeżeli chodzi o zgłoszenie patentu europejskiego, to stosownie do art. 133 ust.1 Konwencji o udzielaniu patentów europejskich[2] nikt nie może być zmuszany do ustanowienia profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniach toczących się według przepisów Konwencji. Zgodnie z ust.2 tego przepisu przymus działania przez pełnomocnika dotyczy osób fizycznych lub prawnych niemających miejsca zamieszkania/siedziby lub głównego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej w państwie stronie Konwencji. Osoby te powinny działać przez pełnomocnika we wszystkich postępowaniach, innych niż europejskie zgłoszenie patentowe. Na stronach Europejskiego Urzędu Patentowego:https://www.epo.org/en/new-to-patents/how-to-apply-for-a-patent znajduje się wiele wskazówek dla zgłaszających, w tym również krótki ok. 3 minutowy film (dostępny w języku polskim), w którym w przystępny sposób tłumaczone są korzyści związane z zatrudnieniem profesjonalnego pełnomocnika pomimo braku takiego obowiązku. Podkreśla się, że chociaż nie jest to konieczne, to jednak może być przydatne głównie ze względu na fakt, że uzupełnienie zgłoszenia o nowe cechy techniczne w trakcie postepowania może okazać się niemożliwe, a tym samym zakres ochrony wynalazku może nie odpowiadać oczekiwaniom zgłaszającego. Zakłada się zatem, że profesjonalny pełnomocnik lepiej zdaje sobie sprawę w obowiązujących wymogów i ich znaczenia dla zakresu ochrony patentowej. Po udzieleniu patentu przez Europejski Urząd Patentowy dokonywana jest na terenie Polski tzw. walidacja patentu polegająca na złożeniu w UPRP tłumaczenia na język polski. Zasady dotyczące pełnomocników, określone w art. 236 ust.1 ustawy Prawo własności przemysłowej w postępowaniu przed UPRP, którego przedmiotem jest walidacja patentu europejskiego polegająca na złożeniu tłumaczenia patentu na język polski, znajdują odpowiednie zastosowanie, chociaż brak w tym zakresie jasnego przepisu. Złożenie tłumaczenia traktuje się

[2] Konwencja o udzielaniu patentów europejskich (Konwencja o patencie europejskim), sporządzona w Monachium dnia 5 października 1973 r., zmieniona aktem zmieniającym artykuł 63 Konwencji z dnia 17 grudnia 1991 r. oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r. oraz 10 grudnia 1998 r., wraz z Protokołami stanowiącymi jej integralną część (Dz. U. z 2004 r. Nr 79, poz. 737 z późn. zm.), aktualny tekst Konwencji dostępny jest na stronach epo.org

podobnie jak zgłoszenie do opatentowania. Wnoszenie opłat okresowych oraz wniosków o zmiany wpisów w rejestrze w odniesieniu do patentów europejskich dokonuje się przed krajowymi urzędami patentowymi, a więc w tych przypadkach stosuje się te same zasady dotyczące pełnomocników, które mają zastosowanie w przypadku patentów udzielanych przez UPRP. [3]

W obecnie obowiązującej ustawie pełnomocnikiem, który może reprezentować zgłaszającego wynalazek, wzór użytkowy, topografię układu scalonego w postępowaniu zgłoszeniowym może być rzecznik patentowy. Jeżeli zatem uprawniony zdecyduje działać w tym postępowaniu przez pełnomocnika albo pochodzi z państw trzecich, to wówczas takim pełnomocnikiem w przypadku wynalazków, wzorów użytkowych, topografii układów scalonych może być rzecznik patentowy. Ustawa daje taką możliwość również osobom świadczącym usługi transgraniczne w rozumieniu ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 303), zwanej dalej "ustawą o rzecznikach patentowych".[4]

Faza II rozpoczyna się w momencie udzielenia przez UPRP prawa lub momentu walidacji patentu europejskiego, obowiązującego na terenie RP. W tej fazie ochrony konieczne jest wnoszenie opłat okresowych za tzw. utrzymanie ochrony. Każde prawo własności przemysłowej wymaga wnoszenia opłat, których wysokość oraz terminy ich uiszczania określa Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów. Na stronach UPRP znajdują się szczegółowe informacje dotyczące wnoszenia opłat: https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/inne/oplaty-w-postepowaniu. Opłaty te mają charakter publicznoprawny. W odróżnieniu od czynności podejmowanych w fazie zgłoszeniowej (zwłaszcza z przygotowaniem zgłoszenia) wnoszenie opłat nie wymaga żadnych szczególnych umiejętności czy wiedzy specjalistycznej. Czynność ta polega na zapłacie ustalonej urzędowo kwoty w odpowiednich terminach. Szczegółowe informacje na stronach UPRP dają bardzo jasne i przejrzyste informacje dotyczące wysokości opłat, kont bankowych itp. Czynność wnoszenia opłat nie różni się w swej istocie od wnoszenia należnych kwot z tytułu odpowiednich podatków, opłat administracyjnych czy opłat sądowych. Podobnie, jak w przypadku zaniechania wnoszenia innych opłat o charakterze publicznoprawnym, również zaniechanie wniesienia opłat za utrzymanie ochrony powoduje negatywne konsekwencje dla uprawnionego. W przypadku prawa własności przemysłowej konsekwencją braku opłaty za kolejny okres ochrony jest wygaśnięcie danego prawa wyłącznego.

Po udzieleniu prawa wyłącznego prawo to jest wpisywane we właściwym rejestrze. Rejestry prowadzone przez UPRP zostały określone w ustawie Prawo własności przemysłowej. Rejestry są jawne i domniemywa się, że każdemu znana jest ich treść.[5] Celem rejestrów jest aktualna informacja o stanie prawnym i rejestry te zawierają dane, które, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów, mają być ujawniane.[6] Stosownie do § 29 ust.1 Rozporządzenia wpisu do rejestru udzielonego prawa Urząd Patentowy dokonuje się na podstawie decyzji o udzieleniu

[3] W postepowania przed Europejskim Urzędem Patentowym zagadnienia te są regulowane przez przepisy Konwencji o udzielaniu patentów europejskich.

[4] Obecnie (Dz. U. z 2026 r. poz. 778)

[5] Art. 228 ust.4 ustawy Prawo własności przemysłowej

[6] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 stycznia 2017 w sprawie rejestrów prowadzonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskie, Dz. U. 2017.115 (Rozporządzenie)

tego prawa, po stwierdzeniu, że podlega ona wykonaniu. Stosownie zaś do ust. 2 tego przepisu pierwszego wpisu o stanie prawnym patentu europejskiego Urząd Patentowy dokonuje na podstawie danych opublikowanych przez Europejski Urząd Patentowy po stwierdzeniu, że tłumaczenie opisu patentowego zostało prawidłowo złożone. Dalsze wpisy w rejestrach są dokonywane przez UPRP z urzędu lub na wniosek zainteresowanej osoby. Na wniosek osoby zainteresowanej dokonuje się wpisów, w tych przypadkach, w których zdarzenia dotyczące danego prawa wyłącznego nie wynikają z władczych decyzji UPRP, lecz są odzwierciedleniem wykonywania prawa podmiotowego przez uprawnionego. Są to w szczególności: przeniesienie prawa, udzielenie licencji, ustanowienie zastawu, zbycie udziału. Prawo własności przemysłowej decyduje, czy skutki prawne zaistniałych zdarzeń są uzależnione od wpisu w rejestrze czy też wpis w rejestrze nie stanowi takiego warunku i ma, stosownie do § 30 Rozporządzenia, jedynie charakter aktualizujący informacje zawarte w rejestrach. W sytuacji, gdy dany wpis jest dokonywany na wniosek podmiotu zainteresowanego, stosowny wpis jest dokonywany w rejestrze na podstawie decyzji UPRP. Informacje dotyczące składanych wniosków o wpisy w rejestrze znajdują się na stronach UPRP pod adresem:https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/wynalazki-i-wzory-uzytkowe/wynalazki-i-wzory-uzytkowe-procedura-krajowa/zmiany-w-rejestrze. Zawarte tam informacje w sposób szczegółowy opisują warunki formalne, konieczne dokumenty, a nadto zawierają odesłania do formularzy.

W obecnie obowiązującej ustawie wnoszenie opłat oraz wniosków dotyczących ujawnienia danych w rejestrach w przypadku patentów, praw ochronnych na wzory użytkowe oraz praw z rejestracji topografii układów scalonych może być w przypadku, gdy uprawniony chce ustanowić w tym zakresie pełnomocnika bądź dla pochodzących z państw trzecich, gdy istnieje obowiązek dokonania tej czynności przez pełnomocnika dokonywane jedynie przez rzecznika patentowego lub osobę świadczącą usługi transgraniczne.

Faza III obejmuje postępowania sporne przed UPRP. O ile faza II jest zależna od zakończenia fazy I i występuje w sekwencji czasowej po fazie I, o tyle faza III postępowań spornych występuje również po fazie I i jest niejako fazą równoległą do fazy II. Z uwagi na zakres niniejszej opinii należy jedynie podkreślić, że sprawy rozstrzygane w postępowaniu spornym przez UPRP, tworzą zamknięty katalog, określony w art. 255 ustawy Prawo własności przemysłowej. W postępowaniach spornych, także dotyczących patentów, praw ochronnych na wzory użytkowe oraz praw z rejestracji topografii układów scalonych pełnomocnikami stron mogą być zarówno rzecznicy patentowi, jak i radcowie prawni/ adwokaci.

4. Ocena art. 338 ust.1 i 3 Projektu

O ile można starać się znaleźć uzasadnienie dla monopolizacji przez rzeczników patentowych postępowania zainicjowanego zgłoszeniem wynalazku, wzoru użytkowego czy topografii układu scalonego, o tyle brak takiego uzasadnienia w przypadku innych czynności przed UPRP związanych z utrzymaniem ochrony i składaniem wniosków o wpisy w rejestrze.

Ograniczenie możliwości udzielenia pełnomocnictwa innemu niż rzecznik patentowy podmiotowi będącym zawodowym pełnomocnikiem można starać się uzasadniać

koniecznością posiadania wiedzy technicznej, która pozwala rzecznikowi patentowemu przygotować konieczne zgłoszenie, a także dokonywać ewentualnych jego zmian w trakcie postępowania czy prowadzić „dyskusję" z ekspertami UPRP. Jednak trzeba pamiętać, że rzecznikiem patentowym może zostać osoba, która posiada w zasadzie dowolne wykształcenie wyższe - jak stanowi ustawa o rzecznikach patentowych – „o kierunku przydatnym do wykonywania zawodu rzecznika patentowego, w szczególności techniczne lub prawnicze".[7]

Jak wiadomo ta przydatność wykształcenia do wykonywania zawodu może oznaczać, w przypadku wykształcenia innego niż prawnicze, szerokie spectrum dziedzin, tak jak wynalazki mogą zasady swej dotyczyć wszystkich i to bardzo różnych dziedzin techniki. Jednocześnie wielu rzeczników patentowych w Polsce posiada jedynie wykształcenie prawnicze, co nie przeszkadza im w reprezentowaniu zgłaszających w postępowaniu zgłoszeniowym przed UPRP. Oznacza to, że ustawodawca nie ogranicza dostępu do zawodu osób, posiadających przygotowanie techniczne i traktuje wykształcenie prawnicze jako równorzędne dla wykonywania zawodu rzecznika patentowego.

Rozwiązanie, w którym reprezentacja przed krajowymi urzędami patentowymi stanowi monopol rzeczników, obecnie wykorzystuje niewiele państw Unii Europejskiej.

Możliwość bycia pełnomocnikiem przez radców prawnych/adwokatów, świadczących usługi prawne w postępowaniu przed stosownym organem krajowym, udzielającym ochrony praw własności intelektualnej jest ustawowym standardem w większości państwach europejskich. Podkreślić należy, że bez wątpienia taki sam standard dotyczy możliwości wnoszenia opłat czy składania stosownych wniosków dotyczących wpisów w rejestrach, o ile w ogóle te czynności nie zostały wyłączone z zakresu pełnomocnictwa i każdy moje ich dokonać samodzielnie, nawet mając pełnomocnika. Przykładowo w Holandii, Niemczech, Francji czy we Włoszech opłaty za utrzymywanie ochrony może wnieść każdy, nawet nie musi to być zawodowy pełnomocnik. Przykładowo należy wskazać, że w Niemczech (podobnie jak w Polsce co do zasady) nie ma obowiązku działania przez pełnomocnika. Obowiązek ten dotyczy podmiotów nie mających miejsca zamieszkania/siedziby ani oddziału w Niemczech stosownie do § 25 ust.1 niemieckiej ustawy patentowej.[8] Pełnomocnikiem przed niemieckim urzędem patentowym (DPMA) w postępowaniu zgłoszeniowym/rejestracyjnym może być zarówno adwokat, jak i rzecznik patentowy. Analogicznie opłaty i wnioski o wpis mogą być wnoszone przez te podmioty, chociaż opłaty za utrzymanie ochrony może wnieść każdy bez potrzeby posiadania pełnomocnika. Podobnie we Francji w postępowaniach przed francuskim urzędem patentowym (INPI), w tym w fazie zgłoszeniowej prowadzącej do rejestracji, mogą występować zarówno adwokaci, jak i rzecznicy patentowi. Szczególnie interesujący jest art. L422-4 Kodeksu Własności Intelektualnej (Code de la Propriété Intelectuelle)[9], który określa, że reprezentującym w postępowaniu może być adwokat (także inne podmioty) oraz rzecznik patentowy, którego specjalizacja pozostaje w związku z daną czynnością. Zarówno do

[7] Art. 19 ust.1 pkt 4 ustawy o rzecznikach patentowych.

[8] Patentgesetz, tekst dostępny na stronach PatG - Patentgesetz pod adresem https://www.gesetze-im-internet.de/patg/BJNR201170936.html

[9] Code de la propriété intellectuelle - Légifrance
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006069414/

wnoszenia opłat, jak składania wniosków dokumentujących dokonanie czynności skutkującej zmianami w rejestrze, nie jest wymagane działanie przez pełnomocnika, chyba że chodzi o podmioty spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Oczywiście w przypadku ustanowienia pełnomocnika czynności te mogą być wykonywane zarówno przez adwokatów, jak i rzeczników. Z kolei prawo holenderskie przewiduje, że pełnomocnikami przed holenderskim urzędem patentowym mogą być adwokaci oraz rzecznicy patentowi[10] Jednakże art. 27 k Uitvoeringsbesluit ROW (Dekret wykonawczy do ustawy patentowej)[11] wyłącza z konieczności działania za pośrednictwem adwokata/rzecznika patentowego wskazane w tym przepisie czynności, m.in. przeglądanie rejestrów, zapoznanie się z aktami, udzielania informacji, składanie wniosków o wpis do rejestru patentowego orzeczenia sądu, licencji przeniesienia prawa, zastawu, zajęcia oraz innych związanych z patentem czynności administracyjnych wymienionych we wskazanych w ustawie przepisach ustawy. Wśród tych czynności znajduje się wnoszenie opłat za utrzymanie ochrony (art. 61 Rijksooctrooiwet 1995). Włoski Kodeks Własności Przemysłowej w art. 201 (Codice della Proprietà Industriale -CPI)[12] przewiduje, że pełnomocnikiem w postępowaniu przed włoskim urzędem patentowym może być zarówno rzecznik patentowy, jak i adwokat. Zgodnie z informacjami na stronie Włoskiego Urzędu Patentowego czynności administracyjne, takie jak wnoszenie opłat czy zmiany wpisów w rejestrze nie wymagają działania pełnomocnika.

Wskazane państwa zostały przywołane jako przykładowe, gdyż w znakomitej większości na równi z rzecznikami jako pełnomocnicy zawodowi mogą działać także adwokaci na każdym etapie postępowania.[13] Jedynie w następujących państwach Unii Europejskiej istnieje monopol rzeczników patentowych na reprezentowanie klientów przed urzędem patentowym w odniesieniu do patentów: Litwa, Łotwa, Estonia, Rumunia, Polska, Hiszpania.[14]

Zakładając, że dysponowanie inną wiedzą niż prawnicza w przypadku zgłaszania wynalazków stanowi dla polskiego ustawodawcy argument za wyłączeniem radców prawnych/adwokatów w postępowaniu zgłoszeniowym, to ten argument jest całkowicie nieuzasadniony dla ograniczenia kręgu podmiotów mogących być pełnomocnikami przy wnoszeniu opłat za utrzymanie ochrony czy składaniu wniosków o dokonanie wpisu. Ustanowienie w tym zakresie monopolu jednej korporacji zawodowej i wyłączenie możliwości świadczenia takich usług przez podmioty posiadające niezbędne kwalifikacje do ich świadczenia, nie jest uzasadnione interesem publicznym. Tylko bowiem interes publiczny mógłby w takim przypadku stanowić podstawę dla wyłączenia niektórych profesjonalnych pełnomocników

[10] art. 23 b Rijksooctrooiwet 1995, Holenderska ustawa patentowa. wetten.nl - Regeling - Rijksoctrooiwet 1995 - BWBR0007118 https://wetten.overheid.nl/BWBR0007118/2023-06-01

[11] Jednakże art. 27 k Uitvoeringsbesluit ROW (Dekret wykonawczy do ustawy patentowej), wetten.nl - Regeling - Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995 - BWBR0007246 https://wetten.overheid.nl/BWBR0007246/2016-10-07

[12] Decerto Legislativo 10 febbraio 2005, n. 30 - Normattiva https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2005-02-10;30

[13] Możliwość reprezentowania przez rzeczników patentowych i adwokatów przed urzędami patentowymi w danych państwach została ustalona na podstawie aktów prawnych dostępnych na stronach WIPO. Specyficzne

[14] w tym zakresie regulacje występują w Słowenii. Prawnicy mogą reprezentować, jeżeli zatrudniają lub mają umowę z tzw. patent representative, który posiada wyższe wykształcenie techniczne lub przyrodnicze i zdał egzamin kwalifikacyjny.

z możliwości świadczenia tego typu usług. W innym przypadka ograniczenie takie należy uznać za sprzeczne z art. 22 Konstytucji RP. (o czym poniżej).

Zwłaszcza podkreślenia wymaga, że czynności polegające na wnoszeniu opłat są prostymi czynnościami, które może w zasadzie wykonać każdy. Do tego nie jest potrzebna żadna szczególna wiedza czy umiejętność. W przypadku tych czynności nieodmiennie powstaje pytanie, czy w ogóle kreowanie jakiegokolwiek monopolu jest w tym względzie uzasadnione.

Stanowisko takie w odniesieniu do wnoszenia opłat okresowych za utrzymanie ochrony zostało również zaprezentowanie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w znanej sprawie *Säger*.[15] TSUE oceniał postanowienie zawarte wówczas w prawie niemieckim, które zastrzegało konieczność wnoszenia opłat za utrzymanie patentu za pośrednictwem rzecznika patentowego. Wyrok ten zapadł w kontekście art. 56 Traktatu o funkcjonowaniu UE (wówczas art. 59 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską), ale zawarte w nim stanowisko TSUE pozostaje aktualne dla ustalenia, czy i kiedy można ograniczyć swobodę świadczenia usług z powołaniem się na interes publiczny. Wyrok ten jest podstawą dla sformułowania tzw. testu wymogów imperatywnych (obiektywnego usprawiedliwienia), pozwalającego na ograniczenia swobody świadczenia usług.[16]

TSUE w sposób zdecydowany podkreślił, że zastrzeżenie pośrednictwa rzecznika patentowego dla wnoszenia opłat za kolejne ochrony i ograniczenie w ten sposób świadczenia usług nie jest uzasadnione interesem publicznym. W ocenie Trybunału ustanowienie monopolu dla świadczenia określonych usług musi być obiektywnie konieczne, aby zagwarantować przestrzeganie zasad zawodowych i zagwarantować ochronę odbiorcy usług, i nie mogą przekraczać tego, co jest potrzebne do osiągnięcia tych celów.[17] Ochrona interesu publicznego może polegać na ochronie odbiorców usług przed szkodami, jakie mogliby ponieść w wyniku porad prawnych udzielanych im przez osoby, które nie posiadały niezbędnych kwalifikacji zawodowych lub osobistych.[18] Jednak wnoszenie opłat, w ocenie TSUE, nie jest tego typu czynnością. Zdaniem TSUE wnoszenie opłat za utrzymanie ochrony jest czynnością, której ani charakter, ani konsekwencje niewykonania obowiązków przez osobę świadczącą tę usługę nie uzasadniają zastrzegania jej wykonywania wyłącznie dla osób posiadających określone kwalifikacje zawodowe, takie jak prawnicy czy rzecznicy patentowi. Tego rodzaju ograniczenie należy uznać za nieproporcjonalne w stosunku do celu, jaki się realizuje.[19] Trybunał podkreślił, że są to czynności proste, nie wymagające żadnych specjalnych kwalifikacji. Wiele jurysdykcji europejskich zdecydowało się wyłączyć te czynności z zakresu objętego pełnomocnictwem w przypadku pochodzących z Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a niektórzy także w przypadku przymusu pełnomocnictwa dla pochodzących z państw trzecich.

---

[15] wyrok TS z 25.07.1991 r., C-76/90, Manfred Säger przeciwko Dennemeyer & Co. Ltd, ECLI:EU:C:1991:331

[16] Zob. S. Dudzik, Sposoby przekształcania prawa polskiego pod wpływem prawa europejskiego (na przykładzie prawa gospodarczego), PiP 2008, nr 5, s. 4

[17] Pkt 15 wyroku C-76/90

[18] Pkt 16 wyroku C-76/90

[19] Pkt 19 wyroku C-76/90

W mojej ocenie podobnie należy oceniać czynności, polegające na składaniu wniosków o wpis. O ile przygotowanie stosownych umów, których skutki należy ujawnić w rejestrze wymaga wiedzy prawniczej, o tyle złożenie samego wniosku o ujawnienie tych skutków jest prostą czynnością o charakterze technicznym.

W kontekście opiniowanych zmian i rozszerzenia kręgu podmiotów mogących wnosić opłaty i wnioski o zmiany w rejestrach, podkreślić należy, że nie ma uzasadnienia dla twierdzenia, że radcowie prawni lub adwokaci nie potrafią dokonać opłat za kolejne okresy ochrony bądź w należyty sposób przygotować wniosków o dokonanie określonych wpisów w rejestrze. Te ostatnie zwykle wiążą się z wcześniejszym przygotowaniem umów np. przeniesienia prawa czy udzielenia licencji. Nie ma wątpliwości, że prawnicy wykonujący zawód radcy prawnego/adwokata posiadają umiejętności do przygotowania stosownych umów oraz wniosków. Podkreślenia również wypada, że prawa wyłączne, powstające na podstawie decyzji administracyjnej, są jednak cywilnoprawnymi prawami podmiotowymi, skonstruowanymi na wzorach własnościowych. Ich obrót podlega nie tylko szczątkowym regułom zawartym w ustawie Prawo własności przemysłowej (w szczególności wymogom co do formy), ale w głównej mierze przepisom Kodeksu Cywilnego oraz innych ustaw. Trudno zatem uznać, że przygotowanie niezbędnych dokumentów i złożenie stosownego wniosku do UPRP o dokonanie zmian w rejestrze przekracza możliwości radcy prawnego/adwokata. Wskazać również należy, że np. umowy licencyjne niejednokrotnie są bardzo złożonymi stosunkami prawnymi, wymagającymi znajomości wielu dziedzin prawa (prawa konkurencji, prawa podatkowego, międzynarodowego prawa prywatnego), co powoduje, że umiejętności jakie posiadają radcy prawni/adwokaci są niezwykle istotne. Składanie wniosków o dokonanie wpisów, odzwierciedlających skutki prawne dokonanych czynności prawnych czy też mających charakter aktualizacyjny nie różni się zasadniczo od innych wniosków składanych w sądach czy urzędach.

Niezależnie od powyższego, należy również podkreślić, że ograniczenie możliwości prowadzenia określonej działalności gospodarczej jest w świetle art. 22 Konstytucji możliwe, jeżeli uzasadnia to interes publiczny. Wykonywanie zawodu radcy prawnego /adwokata wymaga odpowiednich kwalifikacji. Charakter tych czynności, sposób ich wykonywania pozwala na stwierdzenie, że zarówno czynności polegające na wnoszeniu opłat, jak i składanie wniosków o przeniesienie prawa, wpis licencji itd., nie są czynnościami, które wykraczałaby poza kompetencje tych pełnomocników. Zgodnie z art. 6 ust.1 ustawy o radcach prawnych[20] „Świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy". Podobnie art. 4 ust.1 ustawy Prawo o adwokaturze definiuje na czym polega wykonywanie zawodu adwokata świadczenie pomocy prawnej. [21] Istotą świadczenie pomocy prawnej jest występowanie w charakterze pełnomocnika przed urzędami i sądami. Jednocześnie zasady wykonywania zawodu radcy prawnego/adwokata zapewniają i nałożone na te grupy

[20] Ustawa z dnia 6.07.1982 o radcach prawnych, Dz.U.2024.499 t.j..

[21] Ustawa z dnia 26.05.1982 prawo o adwokaturze, Dz. U. 2024. 1564, t.j.: Zawód adwokata polega na świadczeniu pomocy prawnej, a w szczególności na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami.

zawodowe obowiązki zapewniają potencjalnym klientom należyty poziom ochrony. W mojej ocenie nie istnieją argumenty, które uzasadniałyby przyjęcie, że za wyłączeniem radców prawnych/adwokatów od występowania przez UPRP przy wnoszenie opłat okresowych za ochronę patentów, wzorów użytkowych czy topografii, jak również składanie wniosków o wpis. przemawia interes publiczny rozumiany jako dobro ogółu[22]. Nie można wskazać argumentów, które w tym przypadku można byłoby sformułować jako uzasadnienie, że takie wyłączenie działa w interesie publicznym. Czynności te nie wymagają bowiem technicznej wiedzy czy szczególnych umiejętności. Radcowie prawni/adwokaci to podmioty profesjonalnie świadczące pomoc prawną. Wykonywanie tych czynności będzie wrecz przeciwnie, poprzez zwiększenie konkurencyjności i dostępności pełnomocników, służyła dobru ogólnemu.

Nie bez znaczenia dla pozytywnej oceny proponowanej zmiany jest również fakt, że czynności takie obecnie mogą dokonywać osoby świadczące usługi transgraniczne. Art. 56 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zakazuje dyskryminacji wobec podmiotów z innych państw członkowskich oraz wszelkich innych ograniczeń, które uniemożliwiają, utrudniają lub czynią mniej atrakcyjnym korzystanie ze swobody świadczenia usług. Aby sprostać wymaganiom TFUE obecnie obowiązująca ustawa Prawo własności przemysłowej musiała zapewnić, aby zgodnie z art. 56 TFUE oraz dyrektywą o świadczeniu usług 2006/123/WE osoby świadczące tzw. usługi transgraniczne nie były dyskryminowane i ograniczone w świadczeniu takich usług na terenie Polski. Efektem tego była zmiana art. 236 ust.1 ustawy Prawo Własności Przemysłowej dopuszczająca do świadczeniu usług wymienionych w tym przepisie oprócz rzeczników patentowych osoby świadczące usługi transgraniczne w rozumieniu ustawy o rzecznikach patentowych. Jak zasygnalizowano powyżej w znaczącej większości państw UE czynności z zakresu prawa własności przemysłowej mogą być wykonywane zarówno przez adwokatów, jak i rzeczników patentowych. W konsekwencji to oznacza, że pełnomocnikami świadczącymi usługi transgraniczne w zakresie postępowania oraz czynności określonych w art. 236 ust.1 ustawy Prawo własności przemysłowej mogą być także adwokaci, tyle, że pochodzący z państw UE. Stosownie do art.19a ust.1 pkt 1 ustawy o rzecznikach patentowych osoba świadcząca usługi transgraniczne do oświadczenia, w którym wyraża zamiar świadczenia takich usług na terenie Polski powinna dołączyć dokument, że **w państwie macierzystym jest uprawniona do wykonywania czynności z zakresu pomocy w sprawach własności przemysłowej.** Warto podkreślić i zwrócić uwagę, że art. 236 ust.1 ustawy Prawo własności przemysłowej mówi **o osobie świadczącej usługi transgraniczne**, podobnie zresztą jak art. 19a ustawy o rzecznikach patentowych, nie ograniczając możliwości świadczenia tych usług do rzeczników patentowych. Nie ma zatem wątpliwości, że krąg osób świadczących usługi transgraniczne nie ogranicza się do rzeczników patentowych, co jest oczywiste w związku z faktem, że w większości państw Unii Europejskiej rzecznicy patentowi nie mają takiego monopolu.

Nie ma wątpliwości, że dopuszczenie adwokatów z krajów UE jest realizacją obowiązków wynikających z art. 56 TFUE i można powiedzieć, że z tego obowiązku polski ustawodawca się wywiązał znosząc wobec adwokatów pochodzących z państw UE barierę świadczenia usług polegających na możliwości bycia pełnomocnikiem w postępowaniu zgłoszeniowym

[22] Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12.04.2000, sygn. akt K 8/98, OTK 2000, nr 3, poz. 87.

i wykonywaniu czynności związanych z utrzymaniem ochrony. Jak wiadomo swoboda świadczenia usług, wynikająca z art. 56 TFUE może być ograniczona, jeżeli przemawia za tym istotny interes publiczny, przy czym ograniczenie jest stosowane bez rozróżnienia z uwagi na przynależność państwową danej osoby (zakaz dyskryminacji) oraz jest to zgodne z wymogiem proporcjonalności.[23] Jednocześnie należy zauważyć, że pozwalając świadczyć takie usługi transgraniczne adwokatom, tym samym ustawodawca uznał, że monopolu rzeczników patentowych jako pełnomocników w postępowaniu zgłoszeniowym nie może uzasadniać interes publiczny, skoro dopuścił do tego postępowania także adwokatów z innych państw UE.

Z punktu widzenia racjonalnego ustawodawcy oraz społecznych funkcji, jako pełni prawo, nie jest możliwe zaakceptowanie sytuacji, w której ustawodawca przyjmuje rozwiązania wyłączające zasady dyskryminacji, ale jedynie wobec podmiotów pochodzących z innych państw UE. W konsekwencji nie sposób zaakceptować, aby swoboda świadczenia usług wynikająca z art. 56 TFUE była rozumiana w ten sposób, że chroni się jedynie podmioty pochodzące z innych państw. Podkreślić należy, że TSUE w sprawie *Säger* przyjął, że Artykuł 59 Traktatu (obecnie art. 56 TFUE) wymaga nie tylko zniesienia wszelkiej dyskryminacji wobec osoby świadczącej usługi ze względu na jej narodowość, **ale także zniesienia wszelkich ograniczeń, nawet jeśli dotyczą zarówno krajowych dostawców usług**, jak i tych z innych państw członkowskich, gdy mogą one zakazywać lub w inny sposób utrudniać działalność dostawcy usług mającego siedzibę w innym państwie członkowskim, gdzie legalnie świadczy podobne usługi.

5. Wyrok TK z 21 maja 2002, w sprawie K 30/01.

W wyroku z 21.05. 2002[24] Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 236 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508) - jest zgodny z art. 32 ust. 1 i art. 65 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny orzekał na wniosek złożony przez Naczelną Radą Adwokacką. Z wyroku Trybunału wynika jedynie, że ograniczenie kręgu pełnomocników, którzy mogą działać w stosownie do art. 236 ust.1 i 3 nie narusza:

1) Zasady równości i równego traktowania przez władze publiczne (art. 32 ust1 Konstytucji RP);
2) Zasady wolności wyboru i wykonywania zawodu oraz wyboru miejsca pracy 9 art. 65 ust.1 Konstytucji RP).

O ile można zgodzić się z Trybunałem Konstytucyjnym, że wspomniane w sentencji wyroku zasady nie są ograniczone poprzez monopol rzeczników patentowych, o tyle nie sposób podzielić obecnie argumentów, które zostały w tym wyroku zawarte, nie tyle na poparcie

[23] S. Dudzik, Sposoby przekształcania prawa polskiego pod wpływem prawa europejskiego (na przykładzie prawa gospodarczego), PiP 2008, nr 5, s. 4; patrz również wyroki TSUE w sprawach C- 33/74, Van Binsbergen, C-76/90, Säger, C-55/94, Gebhard,

[24] Sygn. K 30/01, OTK-A 2002, nr 3, poz. 32.

samego rozstrzygnięcia, co na uzasadnienie twierdzeń o słuszności monopolu rzeczników patentowych w badanym zakresie.

Co jednak najważniejsze ten wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie może przesądzać poglądu, że oceniane w przeszłości ustawowe rozwiązanie monopolu uzasadnia Konstytucja RP, a jakiekolwiek zmiany w zakresie reprezentacji przez UPRP byłyby z nią sprzeczne.

Po pierwsze na wstępie należy wskazać, że w międzyczasie zmianie uległ art. 236 ust.1 i 3 ustawy Prawo Własności przemysłowej, będący przedmiotem oceny Trybunału. Ustawodawca znacząco ograniczył przymus korzystania z usług rzecznika patentowego. W czasie, gdy orzekał Trybunał przymus rzeczniowski dotyczył wszystkich podmiotów, których miejsce zamieszkania i siedziba znajdowały się poza terytorium Polski. Obecnie dotyczy on jedynie podmiotów z państw trzecich. Zmianie uległ również art.236 ust.1 ustawy. W jego treści odwołano się do konkretnej ustawy o rzecznikach patentowych i dodano także osoby świadczące usługi transgraniczne. Orzekając w roku 2002 Trybunał Konstytucyjny nie wziął pod uwagę, bo nie musiał, jako że nie byliśmy jeszcze członkiem UE, że art. 56 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zakazuje dyskryminacji wobec podmiotów z innych państw członkowskich oraz wszelkich innych ograniczeń, które uniemożliwiają, utrudniają lub czynią mniej atrakcyjnym korzystanie ze swobody świadczenia usług.

Po drugie jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny Konstytucja ani nie wyznacza ani nie gwarantuje zakresu działalności adwokatów. Odnosząc to do rozpatrywanej sytuacji uzasadnione jest stwierdzenie, że Konstytucja ani nie wyznacza ani nie gwarantuje zakresu działalności rzeczników patentowych. Jak słusznie zauważył Trybunał Konstytucyjny „to nie ustawa zasadnicza określa zakres usług, jakie mogą świadczyć przedstawiciele tych grup zawodowych" (to jest radców prawnych/adwokatów i rzeczników patentowych). Zakres ich działalności wyznaczają ustawy. Nie ma zatem przeszkód, aby zakres ten zmieniał się wraz ze zmianą otoczenia społeczno-gospodarczego. Wydaje się, że swoboda świadczenia usług na terytorium RP jako członka Unii Europejskiej nie może prowadzić do absurdalnej sytuacji, w której osoby będące adwokatami w innych państwach unijnych w szerszym zakresie mogą świadczyć usługi w postępowaniu zgłoszeniowym niż polscy radcowie prawni/adwokaci.

Po trzecie i co chyba najważniejsze dla obecnych rozważań, warto nawiązać do analizy Trybunału Konstytucyjnego, w której zdecydował się przedstawić racje za przyjętym rozwiązaniem. Uważna analiza przedstawionych przez Trybunał racji za monopolizacją wynikającą z art. 236 ust.1 ustawy Prawo własności przemysłowej prowadzi do wniosku. że zaprezentowane racje dotyczyły jedynie uzasadnienia dla monopolizacji czynności rzeczników patentowych w postępowaniu zgłoszeniowym. Podkreślono bowiem, że mają one raczej charakter techniczny niż prawny. Natomiast Trybunał nie analizował w ogóle, czy jakiekolwiek racje przemawiają za wyłącznością rzeczników patentowych w zakresie wnoszenia opłat i reprezentowania przy dokonywaniu wpisów w rejestrach, co z pewnością stanowi istotne niedopatrzenie składu orzekającego.

Po czwarte wreszcie Trybunał Konstytucyjny orzekał w sytuacji, gdy rzecznicy patentowi mogli reprezentować klientów jedynie w postępowaniach sądowych w sprawach własności przemysłowej. Tymczasem obecnie rzecznicy patentowi mogą reprezentować klientów,

stosownie do art. 87 ust.1 Kodeksu postępowania cywilnego w sprawach własności intelektualnej. Zgodnie zaś z art. 479[89] sprawami własności intelektualnej są sprawy o ochronę praw autorskich i pokrewnych, o ochronę praw własności przemysłowej oraz o ochronę innych praw na dobrach niematerialnych, a także sprawy o zapobieganie i zwalczanie nieuczciwej konkurencji, o ochronę dóbr osobistych w zakresie, w jakim dotyczy ona wykorzystania dobra osobistego w celu indywidualizacji, reklamy lub promocji przedsiębiorcy, towarów lub usług, ochronę dóbr osobistych w związku z działalnością naukową lub wynalazczą. Takie rozszerzenie kompetencji rzeczników patentowych świadczy dobitnie o tym, że ustawodawca zmierza do ujednolicenia sytuacji prawnej profesjonalnych pełnomocników świadczących usługi z zakresu własności intelektualnej. Skoro osoby o wykształceniu technicznym mogą doradzać w sporach cywilnych dotyczących praw autorskich czy dóbr osobistych i ustawodawca nie widzi zagrożenia dla praw osób reprezentowanych, to trudno zrozumieć, jakie zagrożenia mogłaby nieść za sobą reprezentacja zawodowych pełnomocników przed organem administracji jakim jest UPRP w sprawach, do których odnosi się obecny art. 236 ust.1 ustawy Prawo własności przemysłowej. To zrównanie praw i obowiązków korporacji zawodowych, które mogą doradzać w sprawach własności intelektualnej powinno następować jednak w sposób symetryczny, nie tworząc monopolu świadczenia określonych usług na rzecz jednej z grup zawodowych w sytuacji, gdy nie jest to jedyna grupa, która posiada odpowiednie umiejętności do świadczenia tych usług.

Ponadto należy zawrócić uwagę, że zarówno radcowie prawni/adwokaci, jak i rzecznicy patentowi mogą odmówić świadczenia pomocy z ważnych powodów.[25] Art. 12 ust.2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego stanowi, że „Radca prawny nie może podjąć się prowadzenia sprawy, jeżeli nie posiada wystarczającej wiedzy lub doświadczenia". Aczkolwiek Kodeks Etyki Adwokackiej nie zawiera podobnego postanowienia, to jednak jak podnoszą komentatorzy przyczyną odmowy lub zwolnienia z obowiązku świadczenia pomocy prawnej może być brak (szczególnie) wąskiej specjalizacji niezbędnej do prawidłowego świadczenia pomocy prawnej.[26] Brak podobnych postanowień w Zasadach Etyki Zawodowej Rzeczników Patentowych. Niezależnie jednak od tego, czy takie postanowienia znajdują się czy nie w kodeksach etycznych poszczególnych korporacji zawodowych, to jednak należy zakładać, że szczególny stosunek zaufania, jaki istnieje pomiędzy klientem a profesjonalnym pełnomocnikiem, a także nakaz działania w najlepszym interesie klienta w przypadku każdego z tych zawodów pozwala zakładać, że w sytuacji braku stosownej wiedzy czy doświadczenia, przedstawiciele zawodów zaufania publicznego nie podejmą działań, które mogłyby szkodzić reprezentowanym przez nich podmiotom. Nietrafny zatem byłby w każdym przypadku argument, że przedstawiciele tej czy innej korporacji zawodowej w indywidualnych przypadkach nie mają dość kompetencji, gdyż ustawowe obowiązki związane z wykonywaniem zawodu zaufania publicznego powodują, że nikt nie podejmuje się pochopnie świadczenia pomocy tam, gdy w indywidualnym przypadku wykształcenie i umiejętności nie są dostateczne.

[25] art. 22 ustawy o radcach prawnych; art. 26 Prawo o adwokaturze; art.10 ustawy o rzecznikach patentowych

[26] J. Parafianowicz [w:] Prawo o adwokaturze. Komentarz, red. P. F. Piesiewicz, Warszawa 2023, art. 28, s. 208

6. Podsumowanie

W podsumowaniu należy stwierdzić, że proponowany w Projekcie przepis pozwalający radcom prawnym/adwokatom na wnoszenie opłat za utrzymywanie ochrony oraz reprezentowanie przed UPRP w sprawach wpisów w rejestrach jest rozwiązaniem kompromisowym. Projektodawca nie zdecydował się na zrównanie zasad dla radców prawnych/adwokatów i rzeczników patentowych w sprawach dotyczących własności intelektualnej. Dopuszczenie radców prawnych/adwokatów do postępowania zgłoszeniowego uzasadniają nie tylko argumenty o charakterze prawno-porównawczym, ale również te, które wynikają z aktualnego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz funkcjonowania Polski jako członka Unii Europejskiej. Niezależnie od powyższego rozszerzenie możliwości wnoszenia opłat oraz składania wniosków o wpisy w rejestrach za pośrednictwem pełnomocników będących radcami prawnymi/adwokatami należy uznać za działanie poprawiające zdecydowanie konkurencyjność i dostępność proponowanych usług, co niewątpliwie służy interesowi publicznemu.

Autor opinii: Prof. dr hab. Krystyna Szczepanowska-Kozłowska